

Pokusné ověřování občanského vzdělávání

Pokusné ověřování přehledně

- celková doba trvání: **30 měsíců**
- doba intervence na školách: **20 měsíců** (2 školní roky)
- **104** přihlášených škol
- **21** vybraných pilotních škol (8 ZŠ, 7 G, 6 SOŠ)
- dopad na **42** pedagogických pracovníků, **21** sboroven, **6 700** žáků
- **59** aktivit metodické podpory, **49** výzkumných cest
- realizace **NÚV** + **CEDU** + **COV** (FHS UK)

Smysl a cíl pokusného ověřování

smysl

- rozvoj občanských kompetencí žáků

hlavní cíl

- formulovat doporučení pro budoucí systémovou podporu občanského vzdělávání ve školách

cíl dnešního webináře

- seznámit hosty webináře se zajímavými zjištěními z oblasti žákovských parlamentů a zavádění občanského vzdělávání do škol

Klíčové aktivity

žákovské parlamenty

- instalace a stabilizace na 21 pilotních školách
- základní podpora
- otázka efektivního hodnocení

zavádění OV do škol

- role a činnost koordinátora OV
- proškolení a instalace do školy
- pilotní provoz – realizace OV nástrojů

Žákovské parlamenty

Tomáš Hazlbauer

Žákovské parlamenty

Žákovské parlamenty

- nástroj občanského vzdělávání na ZŠ a SŠ, který pomocí konstruktivistické a zážitkové pedagogiky připravuje žáky na život v demokratické společnosti díky rozvoji jejich občanských kompetencí v oblasti dovedností (jak na to?) a postojů (proč to má smysl?)

Jak jsme s žákovskými parlamenty pracovali?

Založení/revitalizace žákovského parlamentu (první rok)

- základního know how na prvním výjezdu zapojených škol (školení pro jednotlivce + informace o smyslu a návaznosti metodické podpory)
- školení pedagogických sborů u těch škol, které o to projevily zájem
- mentoring pro koordinátory parlamentů, kteří o to projevili zájem
- konzultace s vedením škol, které o to projevily zájem
- reflexe a sdílení know-how na druhém výjezdu zapojených škol

Stabilizace žákovského parlamentu (druhý rok)

- zasílání měsíčních metodických tipů pro zlepšení činnosti ŽP
- nabídka konzultací po telefonu a e-mailu

Žákovský parlament jako vzdělávací nástroj

- Prosím, otevřete si následující odkaz a podívejte se na krátké video:

<https://youtu.be/hExCb-6O3vQ>

- Po skončení videa zahlasujte v anketě, že jste hotovi.

Žákovský parlament jako vzdělávací nástroj

- 1501 žákovských parlamentů (ŽP) na ZŠ a 596 na SŠ (ČŠI, TZ, 2017)
- až 2/3 z nich fungují formálně
- ověřovalo se zavádění **funkčních** žákovských parlamentů

Funkční žákovský parlament

- klíčové parametry: délka a četnost setkávání + způsob realizace voleb
- komplexní vzdělávací nástroj

Zavádění funkčních ŽP

Metodická zjištění

- série doporučení pro školy pro fázi zavádění ŽP
- série doporučení pro školy pro fázi stabilizace ŽP (na co si dát pozor + jak postupovat)
- 2 životní cykly ŽP (krátkodobý 2-3 letý a dlouhodobý 4-8 letý)
- důležitost podpory vedení školy + není rozdíl mezi metodikou ZŠ a SŠ

Doporučení pro zavádění ŽP

- 1) Zjistěte si, jak žákovský parlament vypadá a co jeho zavedení obnáší
- 2) Věnujte dostatek pozornosti přípravné fázi z pohledu vedení školy
- 3) Dodejte koordinátorovi ŽP výraznou podporu
- 4) Definujte si základní parametry svého ŽP
- 5) Získejte si na svou stranu sborovnu

Doporučení pro stabilizaci ŽP

- 1) Nastavujte systémová opatření
- 2) Pečujte o koordinátora ŽP
- 3) Naučte se motivovat žáky
- 4) Pracujte s pedagogickým sborem
- 5) Zlepšujte své dovednosti

Dva životní cykly ŽP

Životní cyklus: růst ŽP (2-3 roky)

zkušební rok: zavedení ŽP

stabilizační rok: odstraňování překážek

rozvojový rok: zvyšování dopadu

Životní cyklus: ŽP v životě školy dlouhodobě (4 - 8 let)

fáze: založení, stabilizace

fáze: zvyšování dopadu

fáze: předávání koordinátorství novým pedagogům

Systemová doporučení

Žákovský parlament

- nástroj připraven pro plošné instalování do všech typů škol (pokud je funkční, splňuje ambice komplexního nástroje občanského vzdělávání)
- školy jej mít nemusí, ale mohou (na úrovni metodické zavádění nic nebrání)

Metodická podpora školám

- postačí základní a dostupné formy podpory (proškolení koordinátora, ped. sboru + mentoring)
- doporučení pro tzv. šablony

Legitimizace činnosti ŽP - KLÍČOVÉ

- 2100 učitelů věnuje 1x týdně 1 hodinu činnosti ŽP = ročně 84 000 vyučovacích hodin
- parlamenty a jejich efekt posvěcen a doporučován i ČŠI + v PO ověření předpokladů...

1) Zjistěte si, jak žákovský parlament vypadá a co jeho zavedení obnáší

Zavádění občanského vzdělávání do škol

Terezie Vávrová

Situace ve školách

„Já jako občankář si **myslím, že OV se v ČR učí systémově špatně.** Upínáme se k tematickým plánům, ale děti to vlastně nebaví. Koordinátor pro mne byla možnost, jak vytvořit metodiku, jak dělat OV ve škole. Nerad dělám tematické plány, protože do nich se schová všechno a nic. Štve mne, že občanka nemá takovou váhu a pořád přemýšlím nad způsobem, jak udělat OV na podobné úrovni jako v Německu a Rakousku. Ve výsledku šidím tematické plány a **dávám žákům prostor vyjít ven – zmapovat město, navštívit instituce.** OV v ČR stojí na mrtvém bodě. V roli koordinátora jsem si našel cestičky, jak ho oživit (návštěva poslance), jak jít do praxe. Pořád čekám, že tohle by mohl být signál pro změnu praxe – spojit občanku s životem.“

(učitel G, červen 2018)

Zavádění občanského vzdělávání do škol

Koordinátor občanského vzdělávání

- **osoba, jež se ve škole stará o občanské vzdělávání** a aktivně jej rozvíjí, přináší do školy určitý koncept OV (kompetenční model) a vzdělávací novinky, představuje OV ostatním učitelům a nabízí jim možnosti, jak občanské vzdělávání realizovat ve svých hodinách, realizuje OV aktivity a zajišťuje celoškolské občanskovzdělávací akce

Jak jsme s koordinátorem OV pracovali?

design koordinátora OV (první rok)

- představení vize koordinátora OV (první výjezd)
- revize a úprava podoby koordinátora OV na základě zpětné vazby/konzultací

realizace koordinátora OV (druhý rok)

- představení základního pojetí koordinátora OV
- představení kompetenčního modelu (hodnoty, postoje, dovednosti, znalosti)
- realizace vybraných nástrojů občanského vzdělávání (*mediální vzdělávání, návštěva demokratické instituce, komunitní učení a kontroverzní témata*)

Portfolio občanskovzdělávacích nástrojů

Mediální vzdělávání

- analýza mediálních sdělení, dlouhodobé sledování vybraných médií, psaní školních novin, návštěva redakce některého z velkých českých deníků
- „Kritické myšlení v oblasti médií vnímám jako naprosto zásadní kompetenci současného občana. Proto jsme mediálnímu vzdělávání věnovali celý projekt. Studenti nejdříve absolvovali besedy s hosty z mediálního prostředí, poté navštívili vybranou redakci a projekt zakončili blokem, který byl věnovaný reflexi viděného. Byli velmi kritičtí k fungování novin a myslím, že je celkově ten zážitek připravil na současnou komplikovanou realitu.“

(učitelka G, červenec 2018)

Portfolio občanskovzdělávacích nástrojů

Návštěva demokratické instituce

- zapojené školy si pro návštěvu vybraly demokratické instituce podle dojezdové vzdálenosti a tematické obtížnosti (nejčastěji PSP ČR, Senát a soud, dále starosty a místní zastupitelstvo)
- “Říkal jsem si, že když mám vykládat o Ústavě, tak to udělám jinak. Našel jsem si cestičky a přes jednoho sekretáře jsem se dostal k samotnému poslanci a ten poslanec byl ochoten přijet na školu a tam jsme si povídali o tom, jak to funguje. Děti potřebují vědět přesně, co ti lidé dělají. Jak jsme si tady říkali: "Co děláte, paní starostko?" "No jsem na tom úřadě." Ale oni chtějí hmatatelně vědět, co konkrétně ti lidé dělají.”

Portfolio občanskovzdělávacích nástrojů

Komunitní učení

- realizované aktivity se týkaly důležitých sociálních problémů v místech, kde žáci žijí - návštěvy domovů důchodců, Jedličkova ústavu, sbírka pro děti z dětských domovů, nebo byly aktivně orientovány na společné setkávání - vzdělávací aktivity pro seniory
- „Na začátku jsem si myslela, že komunitní vzdělávání je pro nás téměř nerealizovatelné, nakonec to byla skvělá aktivita s neuvěřitelnou atmosférou - zapojila se celá škola včetně rodičů a bylo to prostě super.“

(učitelka SOŠ, duben 2018)

Portfolio občanskovzdělávacích nástrojů

Kontroverzní témata

- způsob výběru (od hlasování a výběru tématu žáky, přes výběr z aktuální politiky, až po rozhodnutí učitele)
- realizace aktivit (názorové přímký a následná diskuze)
- “Myslela jsem si, že nebude problém povídat si o kontroverzních tématech - a hele - on to byl problém, protože jsem dlouho nemohla najít, co je pro naše žáky kontroverzní. Po dlouhém bádání v kolektivech tříd se nakonec podařilo téma najít (nevěra) a i toto se stalo super aktivitou. Realizovali jsme to včera, na náslechu byly i výchovná poradkyně a metodička prevence a chtějí toto realizovat v rámci třídnických hodin, když viděli, co všechno se dá při této aktivitě naučit - vyjadřovat a obhajovat názory, ale zároveň tolerovat názory druhých, respektovat se navzájem.“

(učitelka SOŠ, duben 2018)

Co se dělo ve školách? 21 příběhů

Situace - překážky	A jejich řešení...
malý kredit občanského vzdělávání jako vzdělávacího cíle	<ul style="list-style-type: none"> - hlubší porozumění konceptu OV (hodnotový rámec, rozvíjené kompetence, reflexe) - seznamování aktérů ve škole i mimo ni s OV vizí školy
současný stav pedagogické praxe	<ul style="list-style-type: none"> - osvojení si nových občanskovzdělávacích nástrojů
nedůvěra pedagogického sboru	<ul style="list-style-type: none"> - školení sborovny, komunikace se sborem - definování vize školy - úspěchy realizovaných OV aktivit přesvědčují i největší skeptiky
únava „osamělého bojovníka“	<ul style="list-style-type: none"> - zapojení dalších vzdělávacích aktérů ze školy (vedení školy, pedagogický sbor, rodiče)
náročnost realizace občanského vzdělávání mimo tradiční oborovou výuku	<ul style="list-style-type: none"> - provázání s tradičními akcemi školy - audit aktivit, které se již realizují (doplnit reflexi) - spoluvytváření demokratického klimatu školy

Zavádění OV do škol - klíčová zjištění

„Na naší škole by občanské vzdělávání bez koordinátora vůbec neprobíhalo. Nemáme občankáře a učí se frontálně. Takže si to bez koordinátora nedokážu představit. Bez něj – který učitelům radí, připravuje jim akce, domlouvá návštěvy komunity – by se OV nikoho nedotklo. Bez koordinátora to v takové škole jako naše [SOŠ] vůbec nejde.“ (SOŠ)

„Funkce koordinátora je dobrá i pro spontánní studentské aktivity. Studenti vědí, na koho se se svými nápady obracet a kdo ve škole jim může pomoci.“ (G)

„Pro mne byl koordinátor otevřením hlavy – nový pohled na OV – nástroje, reflexe, návod, jak mluvit s dětmi. Zkoušení vstoupit do toho společně s dětmi a povídat si s nimi o tom všem, co se kolem nás děje.“ (ZŠ)

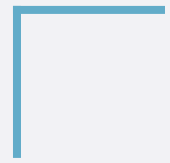
Zavádění OV do škol - závěry

Škola a OV

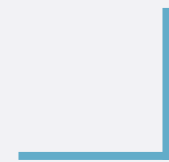
- koordinátor pečující o OV agendu na zapojených školách fungoval a přinesl určité **změny** (nárůst OV aktivit, uznání OV a koordinátora od skeptiků v pedagogickém sboru, větší zapojení školy do komunity)
- účastníci ověřování potvrzovali, že **zavést koordinátora OV může při splnění základních podmínek zvládnout každá škola**

Učitelé a OV

- získali sebevědomí na poli OV (nárůst příprav vlastních materiálů) a začali ve školách fungovat jako konzultanti OV pro ostatní učitele
- naráželi i na limity své role a na množství překážek, kterým ve školní praxi čelí – zásadní je podpora vedení školy!

Diskuze

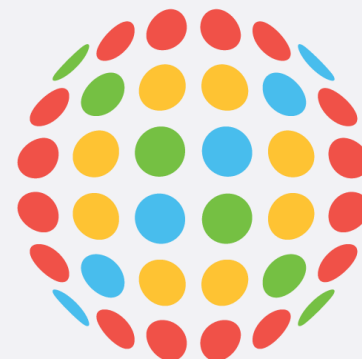

Děkujeme za pozornost

CEDU a COV a NÚV

Více k výstupům, metodikám a
doporučením pokusného ověřování:

<https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=15013>

**CENTRUM
OBČANSKÉHO
VZDĚLÁVÁNÍ**

